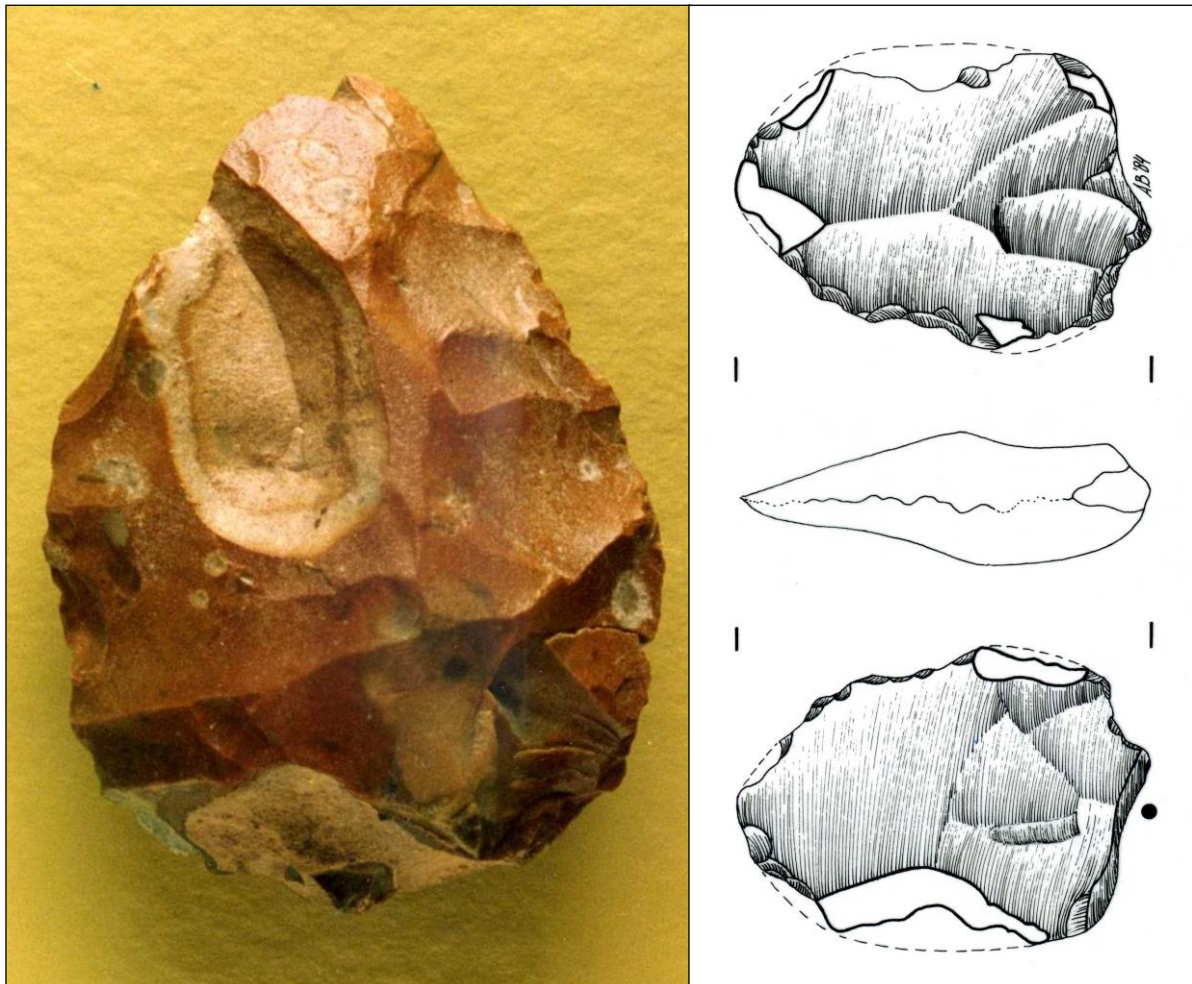

Rapportage archeologisch onderzoek Nederweert Midden-paleolithicum (1978-1985)

ALFONS BRUEKERS

Voorwoord

Deze publicatie is een uitgave van de Stichting Regionaal Archeologisch Bodemonderzoek te Nederweert (STRABO), die zich ten doel stelt oud(-er) archeologisch onderzoeks- en vondstenmateriaal te documenteren en te ontsluiten voor wetenschappelijk onderzoek en algemeen publiek.

Overname van deze rapportage gedeeltelijk of geheel, via welk medium dan ook, is zonder bronvermelding niet toegestaan.

Alfons Bruekers

STRABO | Stichting Regionaal Archeologisch BodemOnderzoek
Kreijel 4
6035 SG OSPEL

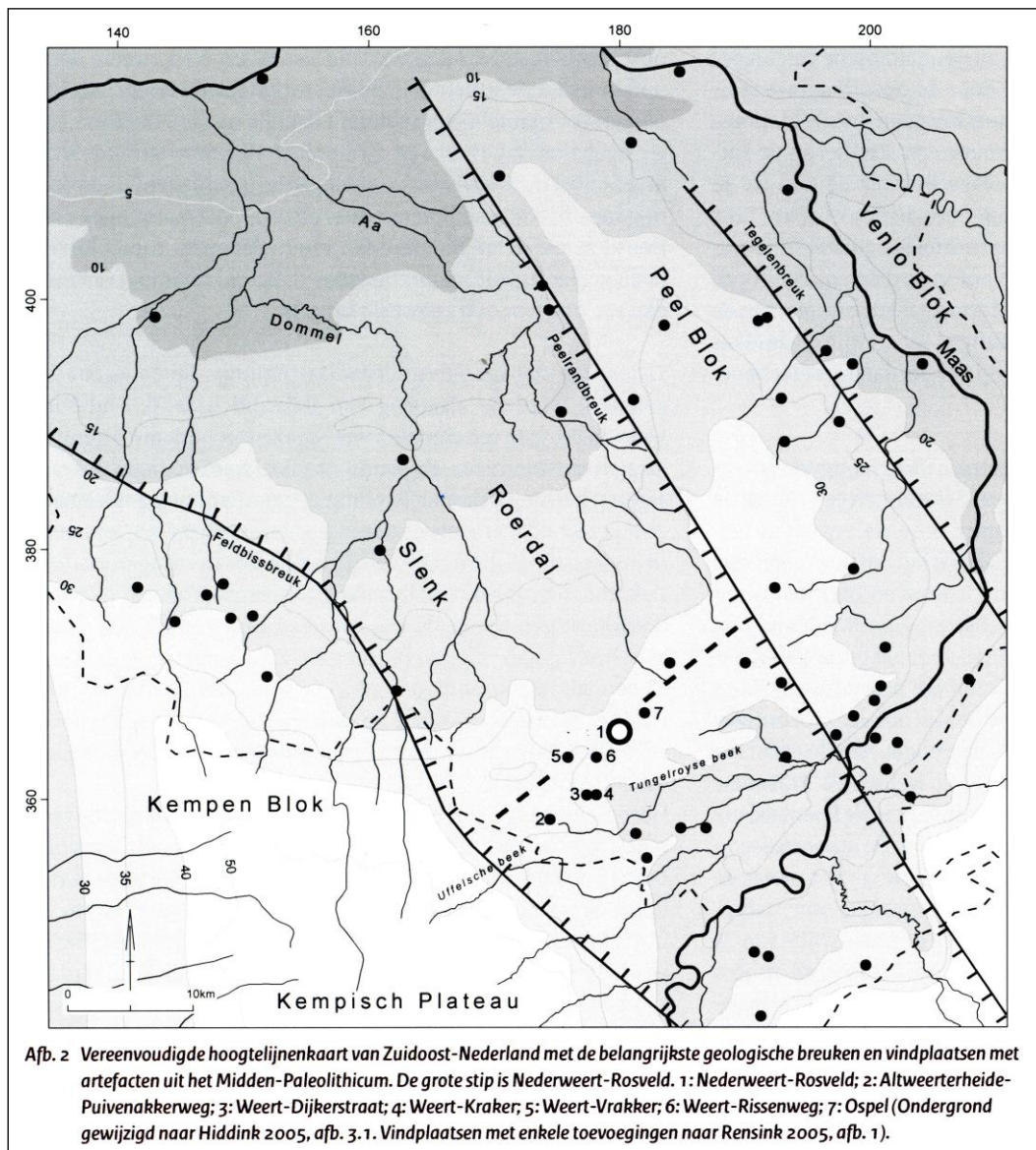
Inhoudsopgave

Voorwoord	2
1. Inleiding	4
2. Archeologisch onderzoek	7
3. Vondstbeschrijvingen	9
3.1 Vondstnummer RAV167	9
3.2 Vondstnummer RAV682	10
3.3 Vondstnummer RAV683	10
3.4 Vondstnummer RAV684	11
3.5 Vondstnummer RAV163	11
3.6 Vondstnummer RAV1033	12
3.7 Vondstnummer RAV2000	14
3.8 Vondstnummer RAV2001	14
3.9 Vondstnummer RAV298	15
4. Conclusies	19

1. Inleiding

Op diverse plaatsen op de dekzandrug van Weert-Nederweert zijn in de loop der jaren werktuigen en onbewerkte vuurstenen artefacten uit het Midden-Paleolithicum gevonden, waaraan veel hogere ouderdom (tussen 300.000 en 35.000jaar voor heden) wordt toegekend dat de leeftijd van de lagen waar zij uit afkomstig zijn. Zelfs is het zo dat Midden-Paleolitische artefacten aan de oppervlakte zijn gevonden.

Bijna alle Middenpaleolitische artefacten uit de regio Weert-Nederweert zijn toevalsvondsten. Ze zijn gedaan door amateurs bij veldverkenningen, als toevalsvondst bij ontgrondingswerkzaamheden of als 'bijvangst' van archeologisch onderzoek met een andere focus.

Figuur 1. Verspreiding van de bekende Middenpaleolitische vondsten in ZO-Brabant en N-Limburg. Uit: Deeben et al 2009.

Weert en Nederweert zijn gelegen op een ZW-NO-georiënteerde oude dekzandrug die een waterscheiding vormt tussen het Dommel- en Aa-systeem in het noorden, en het Tungelroyse Beek- en Maassysteem in het zuiden. De tot ongeveer 35 +NAP reikende dekzandrug wordt bedekt door een decimeters dikke bouwlaag of esdek, bestaat uit een

sterk lemige ondergrond van ongeveer een tot twee meter meter dikte. De geschetste bodemafzettingen worden gedateerd in het late deel van het Weichselien, dat wil zeggen vanaf 28.000 voor heden. Karakteristiek voor deze bodemlagen is dat deze hier en daar sterke sporen van glaciale vorstwerking (cryoturbatie) vertoont. Dat houdt in dat de leemlagen door afwisselende perioden van vorst en dooi als het ware gemixed en gekneed zijn geworden over een dikte van anderhalve meter. Deze intensieve bodemprocessen leidden tot een menging van oudere en jongere leemlagen, en een geleidelijke opwaartse stuwung van stenen (waaronder vuurstenen artefacten) in opwaartse richting. Tegelijkertijd kan het ontstaan van vorstspleten en droogtescheuren weer hebben geleid tot neerwaarts transport van zwaardere objecten. Al met al leidt dit er toe dat Middenpaleolitische vondsten zich dus vrijwel nooit *in situ* bevinden.

Specialistisch onderzoek van artefacten en de sedimenten waarin zij gevonden waren, tijdens de opgravingen in Nederweert-Rosveld [Deeben et al, 2007, 2009] wees uit dat cryoturbatie een belangrijke factor is geweest bij het bodemtransport van artefacten. De onderzoekers zien daarin de verklaring voor de schijnbaar conflicterende datering tusen de objecten (ouder van 35.000 jaar) en de bodem waarin zij verkeren (jonger van 28.000 jaar).

Tenslotte wijzen de onderzoeker van Nederweert-Rosveld er op dat transport van artefacten niet alleen het gevolg kan zijn van bodemprocessen, maar ook van menselijke activiteit (zoals het graven van kuilen of waterputten). En, zoals in deze rapportage zal worden aangetoond, kunnen ook andere menselijke processen een rol spelen bij de mobiliteit van vuurstenen artefacten.

Voorafgaand aan het wetenschappelijk onderzoek door Deeben, Hiddink et al zijn in Nederweert enkele midden-paleolitische vuurstenen artefacten gevonden. Bekend is de biface vuistbijl van de Risseweg uit Weert-Leuken en een drietal afslagen die in 1960 in Ospel werden gevonden bij de bouw van een woning van de reservaatwachter van natuurreservaat de Groote Peel in Ospel. Een aantal andere middenpaleolitische vondsten, zelfs als ze gepubliceerd zijn, ontsnapten aan het oog van Deeben en Hiddink. Ook dié kunnen bijdragen aan het begrip en verspreidingsbeeld van deze zeldzame vondstencategorie. Ter completering van het beeld zal in de volgende hoofdstukken een aantal losse vondsten uit Nederweert, die niet voorkomen in het artikel van Deeben en Hiddink, worden beschreven.

Literatuur:

J. Deeben, H. Hiddink, D.J. Huisman, A. Müller, J. Schokker en J. Wallinga, *De midden-paleolitische vuurstenen artefacten van het Rosveld te Nederweert*. Rapportage Archeologische Monumentenzorg 171, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Ministerie OC&W (Amersfoort 2009).

Jos Deeben en Henk Hiddink, Vuurstenen artefacten uit het Midden-Paleolithicum van het Rosveld bij Nederweert, in: *Archeologie in Limburg* (107) december 2007 16-23.

Piet van den Munckhof, *Een bijdrage tot de reconstructie van de ontstaansgeschiedenis van "De Groote Peel" in Zuidoost-Brabant en Midden-Limburg*. Doctoraalscriptie afdeling Biogeologie, Sectie Biologie, Katholieke Universiteit Nijmegen. SBB-rapport 88-34 (Nijmegen 1988).

W.J.H. Willems, Archeologische kroniek van Limburg over 1984, in: *Publications de la Société Historique et Archéologique dans le Limbourg* (121) 1985 146-193.

Alfons Bruekers, Gevaren bij de interpretatie van losse vondsten, of; Hoe één zwaluw nog geen lente maakt in: *Archeologie in Limburg* 26 (1985) 106-110.

H.M.E. van Haaren, Paleolithic Artifacts from Limburg, in: *Berichten van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek*, jaargang 18, 1968 7-46.

A Wouters, Middenpaleolitische vondsten in Meijel. Uitwerking der vuurstenen artefacten, in: *Archeologische Berichten* (16) 1985 74-87.

A Wouters en J. van Es, Een vindplaats van Middenpaleolitische werktuigen bij 'De Plek' (gem. Helden, Limburg), in: *Archeologische Berichten* (16) 1985 43-71.

2. Archeologisch onderzoek

Alle vondsten die in deze rapportage worden beschreven zijn oppervlaktevondsten, bij toeval ontdekt. Aangezien het alle middenpaleolitische voorwerpen betreft, is van een *in situ*-situatie ook om andere reden geen sprake. Enkele objecten, zoals uit Strateris, komen uit een oud laatmiddeleeuws esdek. Andere, zoals uit het noorden van Nederweert komen uit relatief jonge heideontginningsgronden. Eén object, tenslotte, blijkt een wel heel bijzondere herkomstgeschiedenis te hebben.

Alle vondsten zijn genummerd en hebben het prefix RAV. Dat betekent Registratie Archeologische Vondsten; het dooropende nummersysteem waarmee ik in de jaren '80 van de vorige eeuw systematisch alle losse toevalsvondsten van silex uit Nederweert heb beschreven.

De objecten bevinden zich in verschillendem particuliere collecties.

Tabel 1. Samenvatting vondstgegevens					
vondstnr.	locatie	vondstjaar	coördinaat	coördinaat	type
RAV163	Ospel-Stad	ca. 1978	182.25	367.85	schrabber
RAV167	Strateris	1983	180.20	366.65	Clactonafslag
RAV298	De Banen	ca.1965	183.55 (*)	364.25 (*)	Biface cordiforme
RAV682	Strateris	1984	180.22	366.75	Levalloisafslag
RAV683	Strateris	1984	180.30	366.70	Quinaschaaf
RAV684	Bloemerstraat	1984	179.06	370.85	mantelafslag
RAV1033	Karissteeg	1984	178.45	368.92	Quinaschaaf
RAV2000	Sarsven	ca. 1985	182.80	364.05	afslag
RAV2001	Ospel-Groote Peel	ca. 1984	ca. 184	ca. 370	Levalloisafslag

(*) verplaatste vondst

Definities

In de volgende hoofdstukken wordt een aantal begrippen gehanteerd dat in de middenpaleolitische onderzoeksereld gemeengoed is, maar enige toelichting vergt voor een breder publiek.

- **Clactonafslag**

Clacton-afslagen voldoen aan de volgende kenmerken: duidelijke slagbult, stompe slaghoek (tussen ventraal vlak slagvlakrest), niet geprepareerde en grote slagvlakrest, geen of weinig brede dorsale negatieven uit meestal verschillende richtingen.

- **Biface cordiforme**

Een biface cordiforme is een tweezijdig bewerkte, hartvormige vuistbijl.

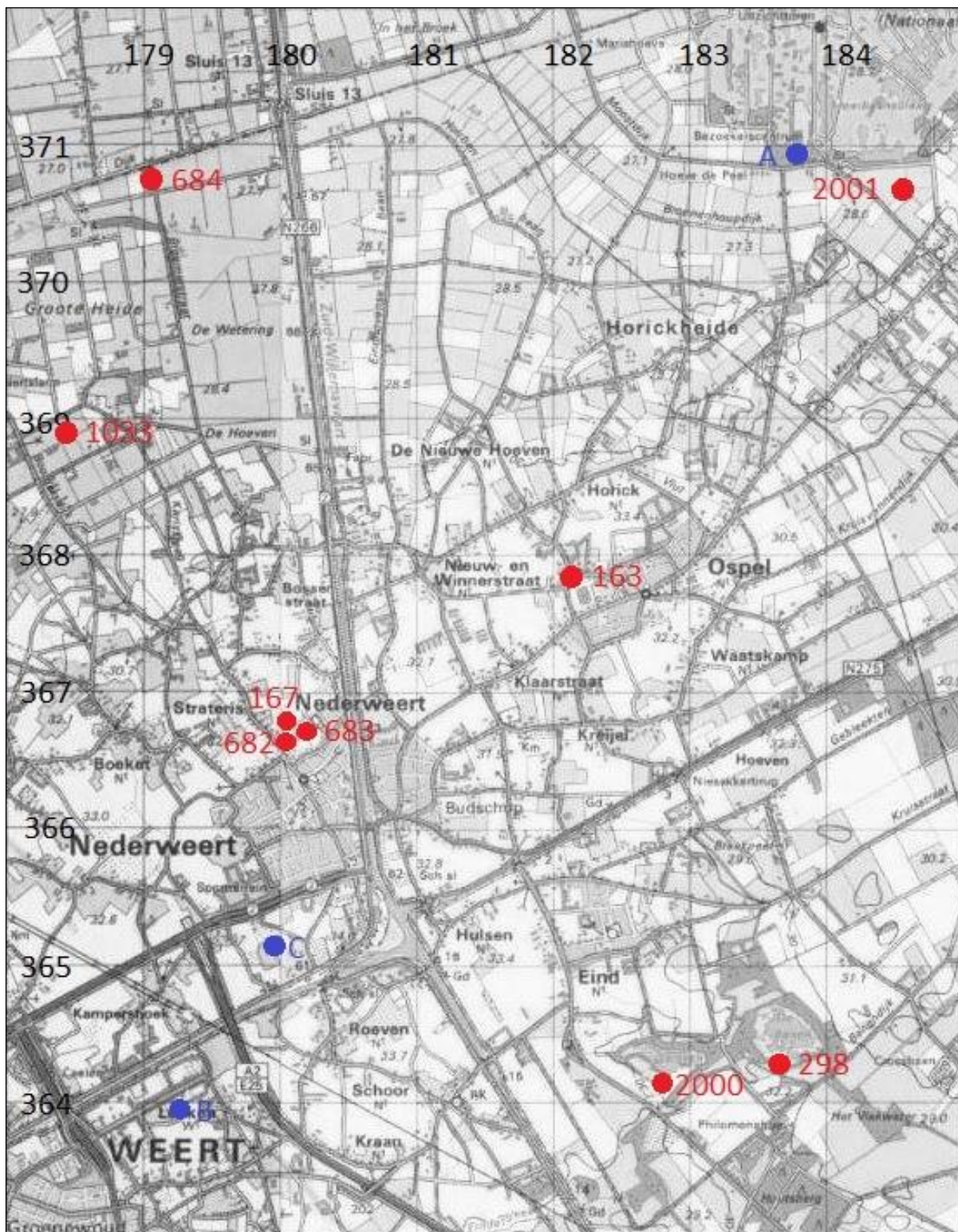
- **Levalloisafslag**

De Levalloistechniek, genoemd naar de vindplaats, een voorstad van Parijs, is de kenmerkende technologie voor de productie van stenen werktuigen van het Midden-paleolithicum. De techniek hield in dat gewerkt werd met een voorbereide kernsteen, waarvan de zijden waren afgeslagen. Met gerichte slagen werden dan schilfers afgeslagen die als werktuig werden gebruikt. Het resultaat was een vlak stuk steen met aan alle zijden scherpe randen. Deze afslagen waren vaak heel groot en dun.

- **Quinaschaaf**

Een Quina schaaft kenmerkt zich door de getrapte bewerking, waardoor hij uitermate effectief is voor het bewerken van huiden.

Dit type werd voor de eerste keer beschreven op de vindplaats Quina.

Figuur 2. Vindplaatsen van middenpaleolitische artefacten in Nederweert. De rode stippen geven de in deze rapportage beschreven vondsten aan, met hun RAV-nummer. De blauwe stippen zijn andere vondsten, beschreven door Hiddink et al: A = reservaatwachterswoning Ospel, B = Risseweg, Weert en C = Opgraving Rosveld, Nederweert. Ondergrond: topografische kaart 1:25.000 (verkleind) ca. 1985.

3. Vondstbeschrijvingen

In dit hoofdstuk worden de Middenpaleolitische artefacten van Nederweert beschreven.

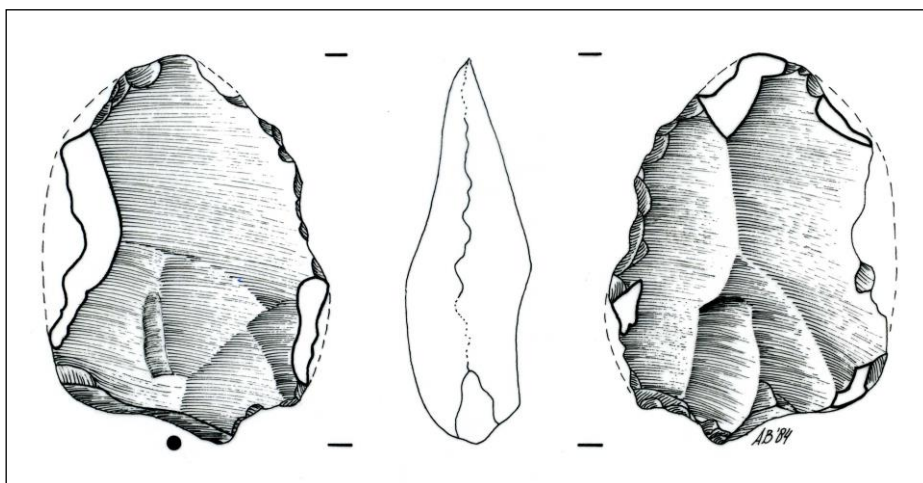
3.1 Vondstnummer RAV167

In de herfst van 1983 vond de toen 15-jarige Marian Janssen uit Nederweert tijdens een archeologische oppervlakteverkenning een vuurstenen afslag. Het terrein van de vondst was het areaal van een boomkwekerij gelegen in de buurtschap Strateris te Nederweert. De coördinaten van de vindplaats zijn 58A 180.20-366.65. Op 22 oktober 1983 werd de vondst door A. Bruekers bekeken, getekend en beschreven.

Omdat het een oppervlaktevondst in een oud akkercomplex betreft, is het zeer de vraag of de vondst in situ is aangetroffen. Op 19 januari 1984 is de vondst bestudeerd door drs. W. Roebroeks, verbonden aan het Instituut voor Prehistorie van de Leidse Universiteit. Hij determineerde de vondst als een Middenpaleolitische Clactonafslag. Op 2 januari 1985 werd de vondst geanalyseerd door dhr. Ad Wouters, steentijddeskundige te Lent (G). Hij betwijfelde de determinatie als Clactonafslag (hoewel die daar wel op lijkt) en dacht eerder aan een Pseudo-Levalloisafslag. Over de ouderdom kan niet meer gezegd worden dan dat die meer dan 30.000 jaar zal bedragen.

De afslag is vervaardigd van donkerzwarte, homogene silex met hier en daar een klein lichtgrijs vlekje. Het artefact is vuilgeel gepatineerd en sterk glanzend, in even grote mate aan zowel de dorsale als ventrale zijde. Alle zijkanten vertonen retouchering, overwegend van natuurlijke oorsprong (d.w.z. ontstaan door cryoturbatie) en voorzien van een blauwgrijze patina. Enkele plekken zijn duidelijk recent beschadigd. De ribben van de afslag negatieven zijn enigszins afgerond en vertonen bruine strepen, waarschijnlijk ten gevolge van ploegbeschadigingen of chemische bodemprocessen. De afslag bezit een goed ontwikkelde slagbult met fraai litteken. Nergens valt cortex te bespeuren. Afmetingen: grootste lengte 74 mm, dikte 23 mm.

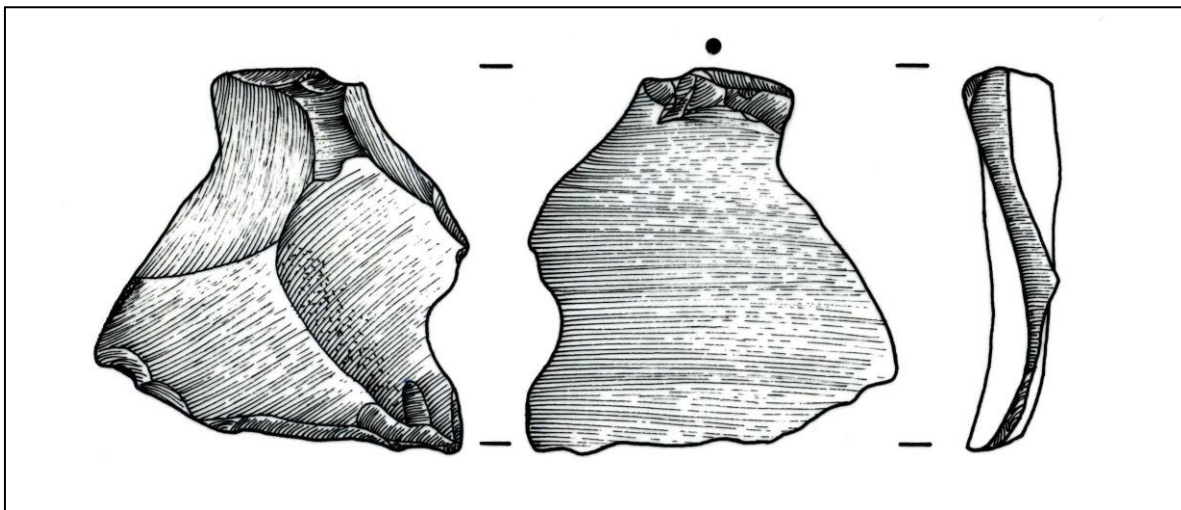
De uiteindelijke vondstbeschrijving is door drs. Wil Roebroeks gereviewed (brief van 14 februari 1982) en gepubliceerd in de Archeologische Kroniek van Limburg (Willems 1985). De vondst werd ook gepubliceerd en afgebeeld in de doctoraalscriptie van Van den Munckhof (Van den Munckhof 1988) maar daar ten onrechte geassocieerd als een vuistbijl. De vondst is gemeld aan de ROB (Centraal Archeologisch Archief nr. 16012).

Figuur 3. Vondstnummer RAV167. Schaal 1:1,5. Tekening: Alfons Bruekers.

3.2 Vondstnummer RAV682

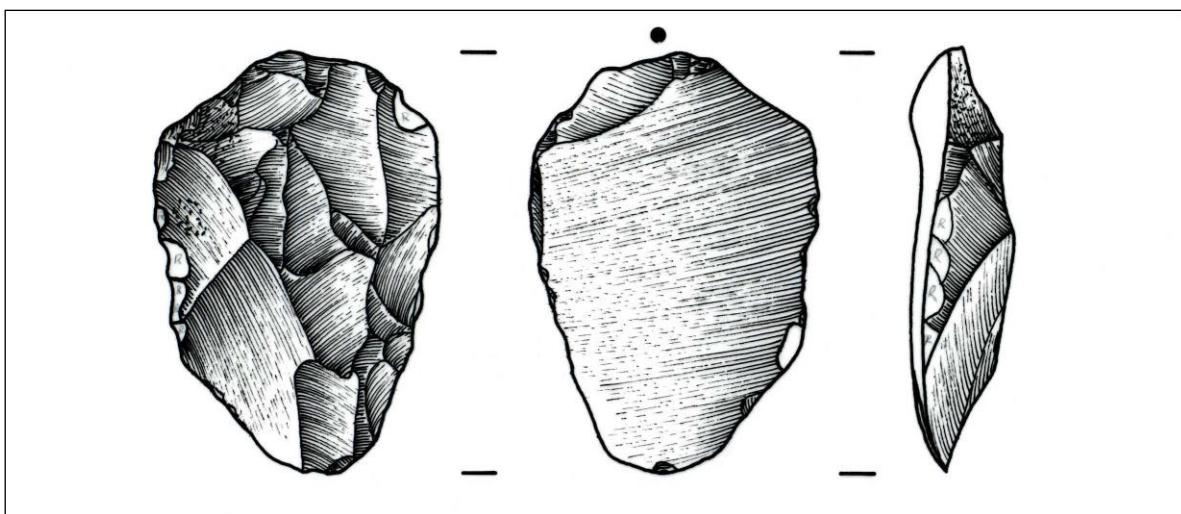
Henk Janssen vond in de zomer van 1984 een tweetal midden-paleolitische artefacten in Strateris, Nederweert. Eén van de twee, vondstnummer 682, werd gevonden op locatie 58A 180.22-366.75. Het betreft een afslag van het type *Levallois dejeté* van witgrijze silex, plaatselijk lichtbruin gepatineerd en gedeeltelijk het gevolg van vorstplijting. Het object heeft een gefacetteerd slagvlak en een goed ontwikkelde slagbult met litteken. Sporen van echte intentionele retouche zijn niet zichtbaar. Het artefact vertoont aan zowel dorsale als ventrale zijde een sterke glans, in gelijke mate aan beide zijden. Lengte: 50 mm. De vondstbeschrijving is gereviewed door Ad Wouters te Lent op 2 januari 1985.

Figuur 4. Vondstnummer RAV682. Schaal 1:1. Tekening: Alfons Bruekers.

3.3 Vondstnummer RAV683

Vrijwel tegelijk met het vorige object vond Henk Janssen een ander exemplaar. De locatie is eveneens in Strateris, 58A 180.30-366.70. Nummer 683 is een Quina-schaaf van grijze silex, egaal donker- tot middelbruin gepatineerd met diverse afslag (kling-)negatieven. Enkele recente beschadigingen zijn zichtbaar en zouden ook gebruiksretouche kunnen zijn. De slagbult is grotendeels weggeretoucheerd (tijdens fabricage). Lengte: 55 mm. Ook deze vondstbeschrijving is gereviewed door Ad Wouters te Lent op 2 januari 1985.

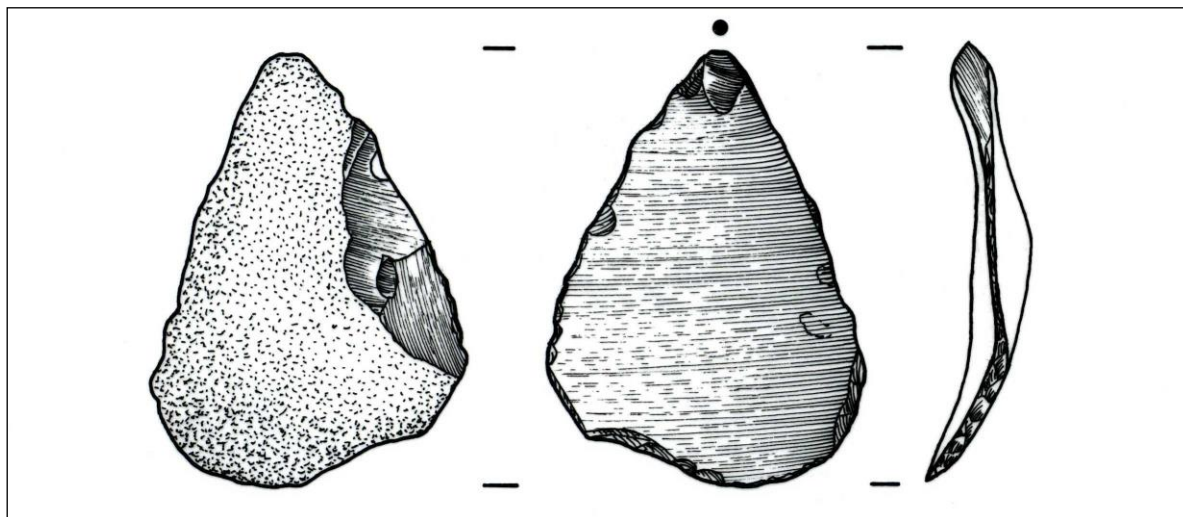

Figuur 5. Vondstnummer RAV683. Schaal 1:1. R=recente beschadiging. Tekening: Alfons Bruekers.

3.4 Vondstnummer RAV684

De derde vondst van Henk Janssen is afkomstig van een terrein aan de Bloemerstraat / hoek Dertiensedijk in Nederweert en werd gedaan in de zomer van 1984. Locatie: 57F 179.06-370.85. Het betreft een middenpaleolitische afslag van donkerbruine tot zwarte silex. Aan de niet-slagbultzijde is de oppervlakte voor 80% bedekt met grijswit gekleurde cortex. Aan de ander zijde zijn slagbult en slagnegatief zichtbaar. De randen vertonen lichte gebruiksretouche. Opvallend is de zeer sterke hoogglans van de silex, die zelden in die mate voorkomt. We hebben te maken met een mantelafslag die getuige de retouche langs de buitenranden als mes gebruikt zal zijn.

De vondstbeschrijving is gereviewed door Ad Wouters te Lent op 2 januari 1985.

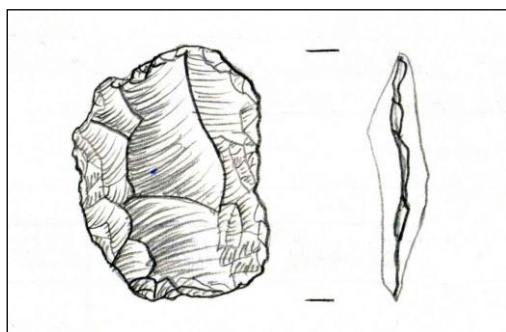

Figuur 6. Vondstnummer RAV684. Schaal 1:1. Tekening: Alfons Bruekers.

3.5 Vondstnummer RAV163

Mevr. Makkus uit Ospel vond ca. 1978 tijdens schoffelen in haar tuin een middenpaleolithisch artefact, dat zij mij op 19 september 1983 ter determinatie aanbood. De vindplaats is in de straat Stad in Ospel, locatie 58A 182.25-367.85. Het is een schrabber van bruingroene silex met zowel aan ventrale als dorsale zijde een sterk glanspatina. Beide zijden zijn geretoucheerd. Er zijn ook recente retouchesporren, naar zeggen van de vinder omdat het artefact langdurig gebruikt werd om schob en schoffel te reinigen. Lengte 33 mm.

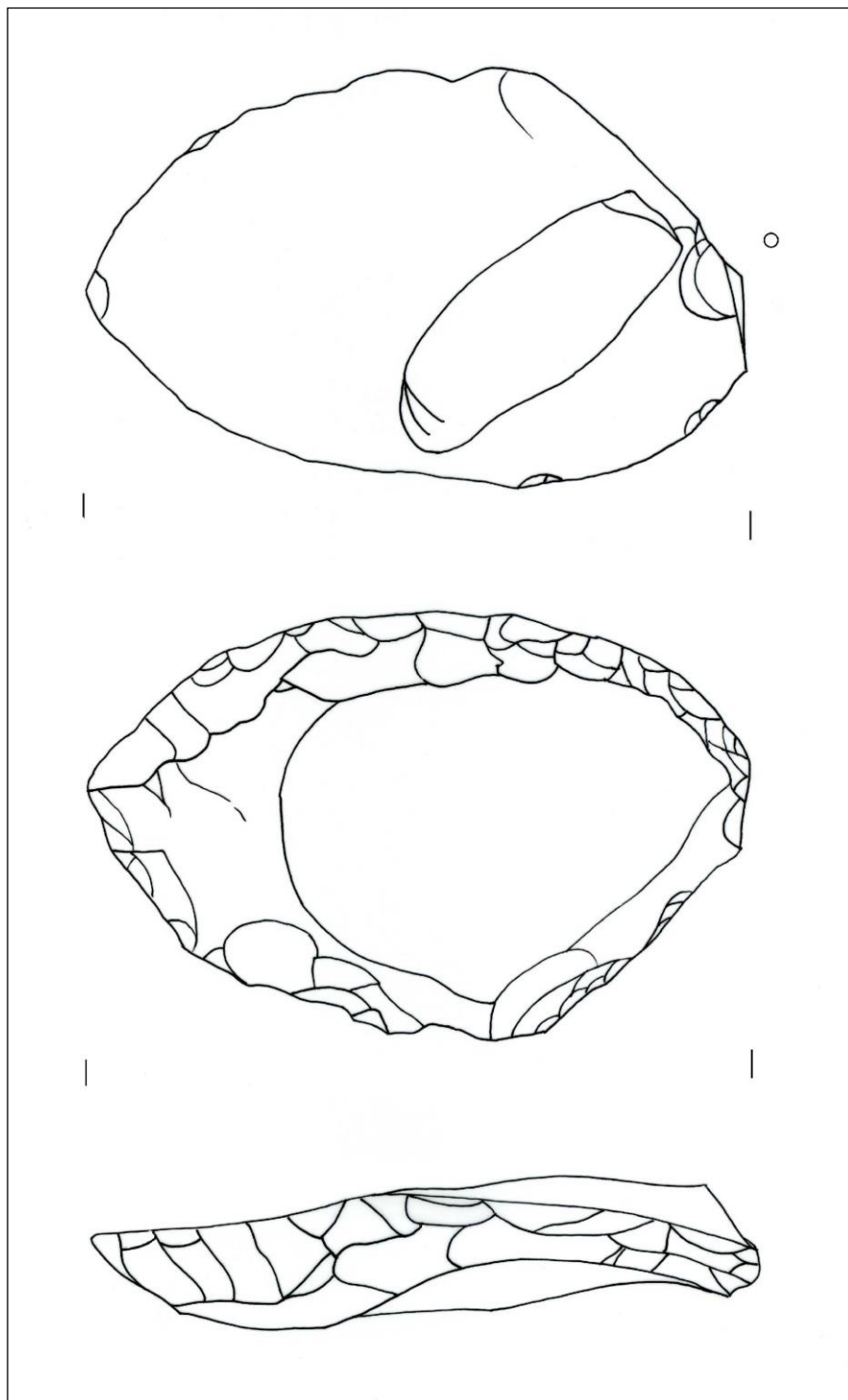
De vondst werd door drs. Wil Roebroeks van het Leidse Instituut voor Prehistorie op 19 januari 1984 gedetermineerd als een middenpaleolitische schrabber.

Figuur 7. Vondstnummer RAV163. Schaal 1:1. Tekening: Alfons Bruekers.

3.6 Vondstnummer RAV1033

Frans van Hulsen uit Nederweert vond op 10 augustus 1984 tijdens het machinaal ploegen van zijn akker aan de Karissteeg in Nederweert (ter plaatse genaamd De Grootte Heide, locatie 57F 178.45-368.92) een vuurstenen artefact. Naar zeggen van de vinder bevond zich ter plaatse een lemige terreinhoogte. De vinder heeft het object maandenlang in een gereedschapsbakje op zijn tractor bewaard en mij op 2 februari 1985 ter determinatie aangeboden.

Figuur 8. Vondstnummer RAV1033. Schaal 1:1. Tekening: Alfons Bruekers.

Het betreft een fraaie Middenpaleolitische Quinaschaaf met amandelvormige gedaante en een lengte van 95 mm. Er is sprake van grijswitte cortex. Aan de dorsale zijde is sprake van zeer ernstige vorstspleijting waardoor een groot potlid is ontstaan. De slagbult aan de ventrale zijde is weggeretoucheerd. De ribben zijn sterk afgerond en het object vertoont een hoge silicaglans. Grootste lengte 95 mm, grootste breedte 62 mm.

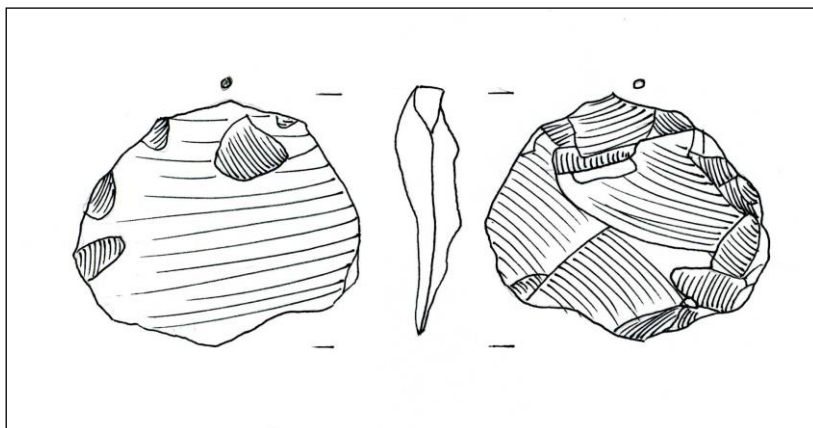

Figuur 9. Vondstnummer RAV1033, dorsaal (boven) en ventraal (onder). Foto: Alfons Bruekers.

3.7 Vondstnummer RAV2000

Theo Coolen uit Nederweert vond omstreeks 1985 bij het ploegen van zijn akker op de boorden van het Sarsven in Nederweert-Eind een middenpaleolitische afslag. Op 7 februari 1987 toonde hij mij de vondst en heb ik het object geregistreerd.

De coördinaten van de vindplaats zijn 58A 182.80-364.05. Het artefact heeft aan de ventrale zijde een forse slagbult met litteken. Zowel de dorsale als ventrale zijde vertonen een intens glanspatina.

Figuur 10. Vondstnummer RAV2000. Schaal 1:1 Tekening: Alfons Bruekers.

3.8 Vondstnummer RAV2001

Reservaatwachter Thieu van Deursen vond in of kort voor 1984 aan de zuidoostelijke rand van Natuurreservaat De Groote Peel een middenpaleolitische Levalloisafslag. De coördinaten van de vindplaats konden door het overlijden van de vinder niet preciezer gereconstrueerd worden dan 58 A ca. 184 – ca. 370. Opvallend is dat het artefact volledig grijsgekleurd is aan de buitenzijde en geen sporen draagt van de vaak karakteristieke bruine patinering of infiltratie. Zowel de ventrale als dorsale zijde vertonen een sterk glanspatina, ook de afslagnegatieven en zelfs in een lichte caviteit aan de dorsale zijde.

Figuur 11. Vondstnummer RAV2001. Schaal 1:1. Foto en tekening: Alfons Bruekers.

3.9 Vondstnummer RAV298

Op maandagavond 2 januari 1984 bracht ik een bezoek aan landbouwer Truijen in de buurtschap Schoor in Nederweert, die enkele silex-afslagen zou hebben gevonden. Dat bleek ook inderdaad zo te zijn, maar tot mijn grote verbazing trof ik tussen de debitageproducten een middenpaleolitische vuistbijl aan. Volgens dhr. Truijen had hij die in het midden van de zestiger jaren van de vorige eeuw gevonden. De vindplaats was gelegen in Nederweert-Eind en wel in de onmiddellijke nabijheid van het natuurgebied 'De Banen'. Dat gebied heeft een bekende naam in de archeologische wereld vanwege het zeer rijke laat-paleolitische vuursteenvondstcomplex dat daar in de jaren '50 werd ontdekt. De vondst van een middenpaleolitische vuistbijl was dus een vreemde eend in deze bijt.

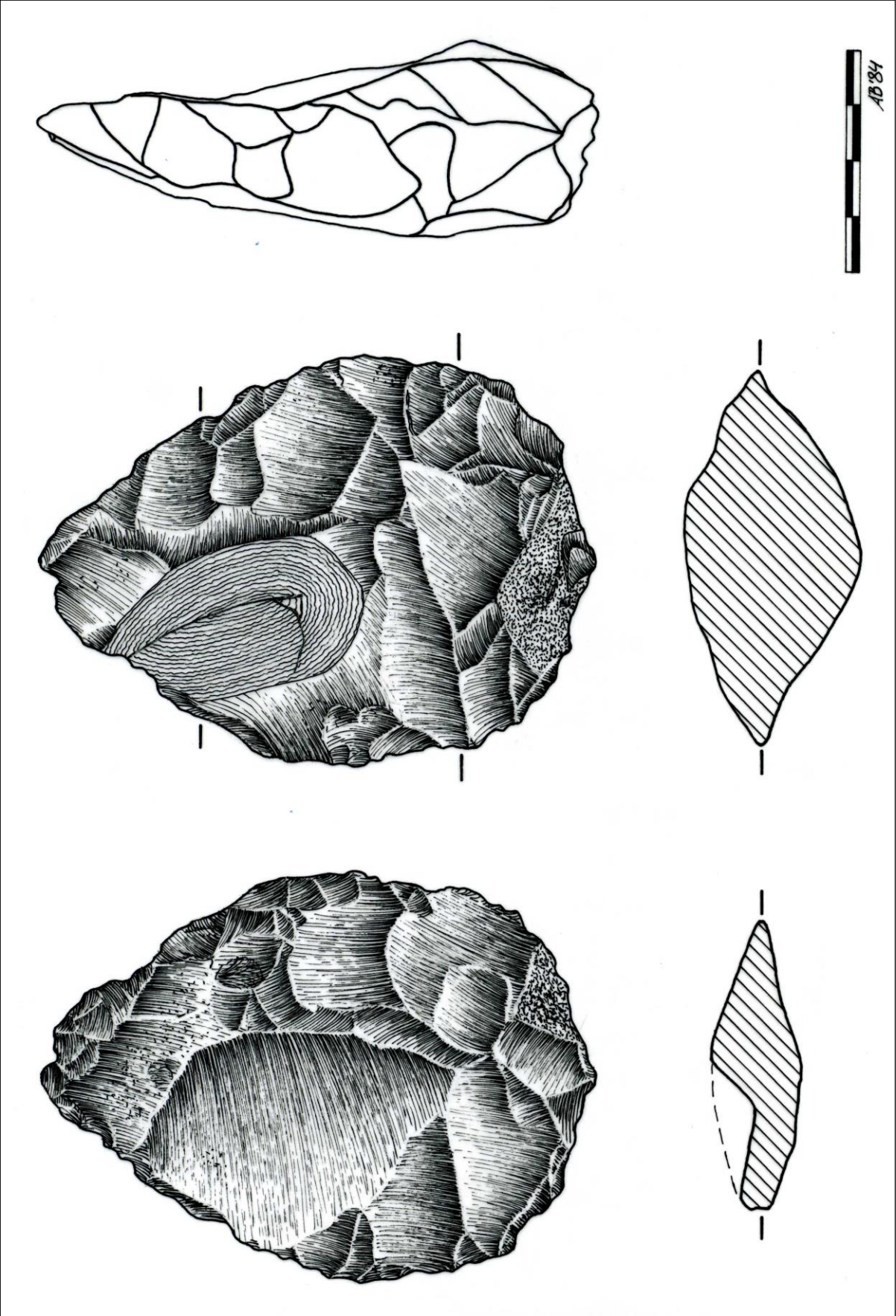
Behalve een vuistbijl uit Ospel, een exemplaar uit Weert en een drietal afslagen uit Ospel, waren er op dat moment eigenlijk geen middenpaleolitische artefacten uit het land van Weert bekend. Voor de determinatie van de vuistbijl wendde ik mij in november 1984 tot dhr. Ad Wouters in lent. Tot mijn niet geringe verbazing herkende hij de bijl ogenblikkelijk als een door hem dertig jaar eerder gevonden exemplaar in Helden. De tekening die Wouters destijds van zijn vondst gemaakt had, stemde geheel overeen met mijn eigen tekening uit 1984 van de bijl zoals ik die bij landbouwer Truijen in Nederweert had aangetroffen.

Wat was nu het geval? De betreffende vuistbijl werd door Ad Wouters op 16 augustus 1954 gevonden in de middenpaleolitische site 'De Plek' in Helden. Dat vondstcomplex was een jaar eerder door hem ontdekt, terwijl er in latere jaren nog vondsten werden gedaan door J. Driessens en J. van Es. Niet lang nadat Wouters zijn vondst had gedaan in Helden, was dr. Bohmers van het Biologisch Archeologisch Instituut (BAI) uit Groningen bezig met zijn opgraving van een site van de Tjongercultuur bij 'De Banen' in Nederweert-Eind. Tijdens die opgraving werd door Wouters assistentie verleend en bij een bepaalde gelegenheid liet deze de vuistbijl uit Helden aan Bohmers zien. Vermoedelijk tijdens het omkleden is Wouters de bijl toen verloren en ingestelde zoekacties leidden niet tot resultaat. Ongeveer op diezelfde plaats werd rond het jaar 1965 de bijl teruggevonden door landbouwer Truijen uit Nederweert-Schoor. Een bijzonder voorval van een zwervende archeologische vondst, die bewijst hoe voorzichtig men moet zijn bij het interpreteren van losse vondsten.

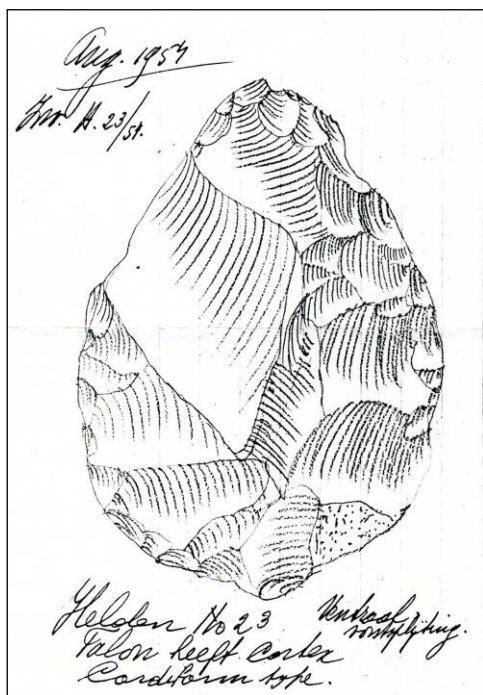
Figuur 12. Vondstnr. RAV298. Foto: Alfons Bruekers en Cor Janssen.

De bijl van 'De Plek' in Helden is tezamen met ruim 200 andere artefacten van dezelfde site uitvoerig gepubliceerd door Wouters & Van Es. In hun uitgebreide artikel geven zij aan dat de meeste artefacten van 'De Plek' bewerkt zijn volgens de Levalloistechniek en wel uit silex

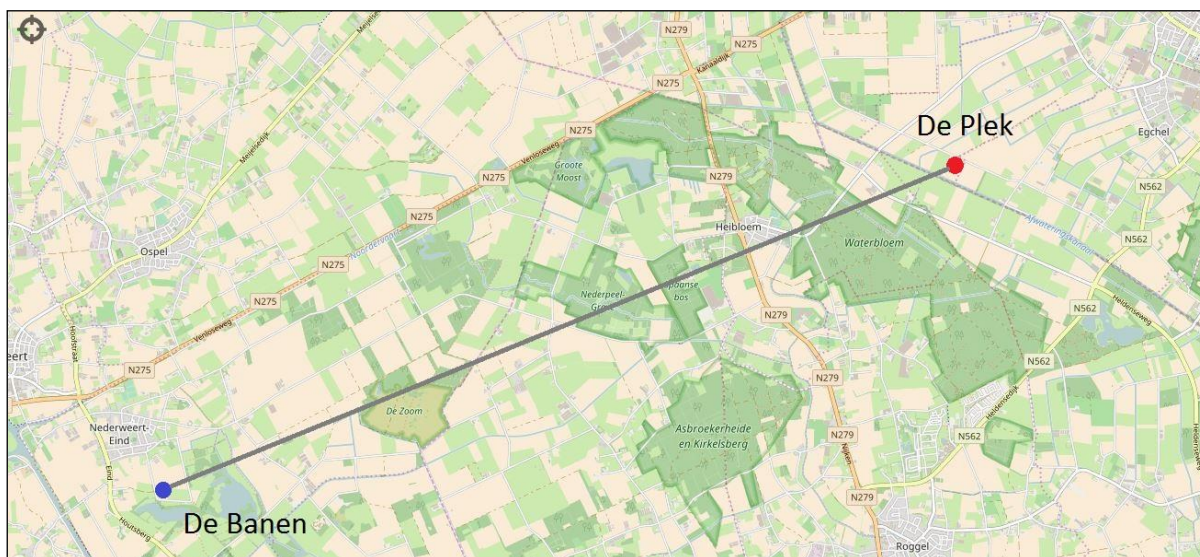
Figuur 13. Vondstnr. RAV298. Schaal 1:1. Tekening: Alfons Bruekers.

die afkomstig is van verspoelde maasafzettingen (zogenaamde Veghelfformaties). De vondsten vertonen nagenoeg alle een bruin kleurpatina en bovendien een sterk in intensiteit variërende silicaglans. Grootste lengte: 95 mm, grootste breedte 75 mm, dikte 35 mm.

Figuur 14. De biface cordiforme, door Ad Wouters geschetst in zijn aantekeningenboek van de opgraving in Helden – De Plek (1954). Evident identiek aan de vondst uit Nederweert-Eind. Tekening collectie A. Wouters, Lent.

De vuistbijl van Nederweert-Eind, die dus beter de vuistbijl van Helden genoemd kan worden, is hartvormig en van het type ‘biface cordiforme’ met een vrij dikke talon. Soortgelijke vuistbijlen zijn bekend uit onder andere het Markleebergien (of Plesnien) van Rhenen. De ventrale zijde is zwaar beschadigd door spanningssplijting, hetgeen ons de mogelijkheid geeft om een duidelijke bruine infiltratieband waar te nemen. Die is ontstaan door ijzerhoudend capillair water in de van oorsprong grijsgekleurde Maasvuursteen. Die infiltratie heeft geleid tot een ongeveer 1 mm dik kleurpatina. Uit de geologische situatie ter plaatse van ‘De Plek’, de secundaire kenmerken van de vondsten en de ruimtelijke spreiding ervan maken Wouters en Van Es op dat geen der vondsten zich nog in situ heeft bevonden, evenmin zoals dat het geval was bij een nabijgelegen site in Meijel.

Figuur 15. De zwerftocht van vondstnr. RAV298 van Helden naar Nederweert.

Dhr Wouters vertelde mij overigens over nog een andere gebeurtenis. Toen hij met enige regelmaat de opgravingen van het BAI in Nederweert-Eind bezocht, was hem ter ore gekomen dat ook andere bezoekers aan die site hun vondsten door dr. Bohmers lieten determineren. Zo wist Wouters zich te herinneren dat een bezoeker een sigarendoosje met twee middenpaleolitische artefacten (een afslag en een schaaf) alsmede enkele bronstijdpijlspitsen met weerhaken) op de site verloren had. Als die objecten ooit nog teruggevonden worden of zijn, vergroten zij de waakzaamheid bij de interpretatie van losse vondsten. Zie over dit voorbeeld en andere uit het Land van Weert mijn artikel '*Gevaren bij de interpretatie van losse vondsten, of hoe één zwaluw nog geen lente maakt*' uit 1985.

4. Conclusies

Tussen 1978 en 1985 werd een negental middenpaleolitische artefacten uit een aantal amateurcollecties gedetermineerd. Alle objecten zijn gevonden als toevallsvondsten, verspreid over het hele grondgebied van de gemeente Nederweert. Enkele exemplaren destijds zijn destijds gepubliceerd in de archeologische literatuur en/of gemeld in de database van de ROB/RCE. Desondanks ontbreken enkele in de studie van Deeben en Hiddink et al (1998) over de middenpaleolitische objecten van Nederweert-Rosveld, waarin ook de hen bekende andere artefacten uit het Land van Weert worden genoemd.

De Nederweeter middenpaleolitische artefacten vertonen zonder uitzondering een bijzonder sterk tweezijdig glanspatina hetgeen er op wijst dat zij langdurig hebben blootgesteld gestaan aan verweringsprocessen door weer, wind en ijsfrictie (cryoturbatie). Geen van alle zal daarom in situ zijn gevonden, hoewel hun verspreidingspatroon wel bijdraagt aan de kennis over, en de verwachtingswaarde van, middenpaleolitische vindplaatsen in relatie tot de geologische gesteldheid van de ondergrond in Nederweert.

Eén van de beschreven objecten, een hartvormige vuistbijl (*biface cordiforme*) is weliswaar in Nederweert gevonden, maar blijkt na onderzoek een herkomst in de gemeente Helden te hebben. Vanwege zijn opmerkelijke verplaatsingsgeschiedenis én desondanks een herkomst in de nabijheid van het beschreven gebied, is dat curieuze verhaal opgenomen in deze rapportage.